

УРСУЛА ЛЕ ГУИН СЕДМИЦА В ПРОВИНЦИЯТА

Част 7 от „Орсиния“

Превод от английски: Владимир Германов, 2013

chitanka.info

Една слънчева сутрин на 1962 г. в Кливлънд, Охайо, в Красной валеше и улиците между сивите стени бяха пълни с мъже.

— Вали във врата ми — оплака се Казимир, но приятелят му, в съседната кабинка на уличната тоалетна, не го чу, защото самият той също говореше:

— „Историческа необходимост“ е неправилен израз, защото какво е историята, ако не това, което е трябвало да се случи? Не можеш да го разшириш обаче. Какво ще стане оттук нататък? Бог знае!

Казимир го последва навън, като все още закопчаваше панталона си, и видя малко момче да гледа двуметровия черен калъф, подпрян на стената на тоалетната.

— Какво има вътре? — попита детето.

— Трупът на пралея ми — обясни Казимир. Вдигна ковчега и забърза със Стефан Фабър под дъжда.

— Фарс. Детерминизмът е фарс. Важното е да избегнем стъписването. Покажи ми едно семе — каза Стефан Фабър, спря и посочи с пръст приятеля си. — Да, мога да ти кажа, че това е ябълково семе. Мога ли обаче да твърдя, че от него ще израсте ябълково дръвче? Не! Защото няма свобода. Мислим си, че има закон. Обаче няма закон. Има растеж и смърт, радост и ужас, бездна. Останалото си измисляме. Ще изпуснем влака. — Двамата си запробиваха път по улица „Тийпонтий“, дъждът се усили. Стефан Фабър крачеше, размахал куфара си, стиснал устни, с лъщящо от дъжда лице. — Защо не взе пиколата? Дай ми го малко — каза той, докато Казимир заобикаляше с чиновник, който гонеше автобус.

— Науката носи бремето на Изкуството — отвърна Казимир — Тежко е, нали?

Приятелят му вдигна калъфа и го понесе намръщен, задъха се, докато стигнаха гара Западна. На перона, в дъжд и пара, тичаха като другите забързани пътници, чува пищащи свирки и настойчиви неразгадаеми подканяния от високоговорители, и се добраха изтощени до първия вагон. Купетата до едно бяха празни. Потегли другият влак — за предградията, беше претъпкан. Техният остана още десет минути.

— В този влак май няма жива душа освен нас? — учуди се Стефан Фабър, застанал навъсен пред прозореца.

Тогава с високо писукане стените се плъзнаха назад. Дъждовните капки потрепериха и се плъзнаха по стъклото, релсите се преплетоха на един мост, двамата мъже се вторачиха в тухлени стени и прозорци на спални, в огромни боядисани букви по стените. Внезапно от тъмната дъждовна вечер, плъзнала се назад, не остана нищо, освен линия хълмове, черни на фона на безцветното, проясняващо се небе.

— Провинцията — каза Стефан Фабър.

Извади списание по биохимия измежду чорапите и ризите в куфара си, сложи си очила с черни рамки, започна да чете. Казимир приглади назад мократа си коса, разпиляла се по челото му, прочете надписа НЕ СЕ НАВЕЖДАЙ ПРЕЗ ПРОЗОРЕЦА, заяпа се в тресящите се стени и дъжда, който трептеше по стъклото, заспа.

Засънува, че стените се срутваат около него. Сепна се и се събуди изплашен, когато влакът потегляше от Окатс. Приятелят му седеше и гледаше през прозореца, пребледнял и чернокос, сякаш потвърждаваше бедствието от съня на Казимир.

— Нищо не виждам — промълви. — Нощ. Вече само в провинцията остана нощ.

Загледа се в отражението на собственото си лице в нощта, която изпълваше очите му с благословена тъмнина.

— Та значи, ето ни на влака, на път за Айснар, но не сме сигурни, че влакът е за Айснар. Може да отиде и в Пекин. Може да дерайлира и всички да умрем. А ако все пак отидем в Айснар? Какво е Айснар? Само слух. Това е извратено — промърмори Казимир и отново видя срутващите се стени.

— Напротив. Фантастично е — възрази приятелят му. — Нужна е много работа, за да се запази светът цял, ако гледаш така на нещата. Но пък си струва. Да строиш градове, да държиш покривите на място с акт на вярност. Не вярва. Вярност. — Погледна през прозореца с отразените си очи. Казимир си раздели с него парче подобен на кал шоколад. Стигнаха до Айснар.

Дъждът мокреше павираните със злато, зле осветени улици, докато автобусът за Вермаре и Превне чакаше своите пътници на Южния площад под капещите чинари. Калъфът се взе на задната седалка. Пиле с връвчица на шията драскаше по пода в търсене на зрънца, жена с рунтави вежди държеше другия край на връвчицата, пиян селскостопански работник говореше шумно на шофьора, докато

автобусът с пъшкане излезе от Айснар и се отправи на юг, в провинциалната нощ, същата нощ, благословената тъмнина.

— Значи, викам му на него, викам му, не знаеш какво ще стане утре...

— Виж — каза Казимир, — ако вселената е безкрайна, означава ли това, че всичко, което е възможно да се случи, се случва някъде, в някакво време?

— Събота, каза, събота.

— Не знам. Може би. Само че не знаем какво е възможно. Слава богу. Ако знаехме, щях да се застрелям, нали?

— Ела пак в събота, вика, а аз викам, по дяволите събота...

Във Вермаре дъждът валеше върху руините на кулата Кийп, а пияницата слезе и остави след себе си тишина. Стефан Фабър изглеждаше мрачен. Обясни, че го боли гърлото, и потъна в неспокоен, изтощителен сън. Главата му подскачаше от коловозите и неравностите по пътя в подножието на хълмовете, автобусът пътуваше на запад и прокопаваше тунел през плътната чернота с фаровете си. Дърво, голям дъб, изведнъж се наведе, за да го заслони. Вратите се отвориха и пуснаха вътре свеж въздух, фенерчета, ботуши и фуражки. Казимир приглади русата си коса и каза:

— Винаги става така. Тук сме само на шест мили от границата.

Заопипваха горните си джобове, подадоха документите.

— Фабър, Стефан, адрес: улица „Томе“ 136, Красной, студент, MR 64100282А. Аугескар, Казимир, адрес: улица „Сорден“ 4, студент, MR 80104944А. Къде отивате?

— В Превне.

— И двамата? По работа?

— Ваканция. Седмица в провинцията.

— Какво е това?

— Калъф за виола да гамба.

— Какво има вътре?

— Виола да гамба.

Изправиха го, отвориха го, пак го затвориха, измъкнаха го вън, сложиха го на земята, пак го отвориха и огромната виола застана крехка и великолепна сред фенерчета над калта, ботуши, токи на колани, фуражки.

— Не на земята! — каза Казимир рязко и Стефан застана пред него. Опипваха я, разтърсваха я.

— Виж, Кази, това може ли да се отвинти?

— Не, няма начин да се разглоби.

Дебелият тупна голямата блестяща заобленост и каза нещо по адрес на жена си, на което Стефан се засмя, но виолата се наклони в ръцете на друг, един ключ изскимтя и под трополенето на дъжда и мърморенето на празни обороти на двигателя на автобуса се разнесе бумтеж и прекъсна като ударена струна на виола. Стефан улови Казимир за лакътя. След като автобусът потегли пак, двамата седнаха един до друг в топлата воняща тъмнина. Казимир каза:

— Съжалявам, Стефан. Благодаря.

— Можеш ли да я поправиш?

— Да. Просто ключът изпусна. Ще го оправя.

— Проклето болно гърло. — Стефан разтри главата си и закри очите си с длани. — Настивам. Гаден дъжд.

— Вече приближаваме Превне.

В Превне между две лампи на улицата блещукаше много фин дъждец. Над покривите се издигаше нещо — високи дървета, планини? Никой не ги посрещна, защото Казимир беше забравил да напише в коя нощ пристигат. Върна се при Стефан и калъфа с виолата на масата в бар „Поща и телефон“ от единствения обществен телефон в града.

— Татко е с колата навън, на повикване. Можем да отидем пеша или да чакаме тук. Съжалявам. — Продълговатото му лице беше обезкуражено, разкаяно. — На около две мили е.

Тръгнаха. Крачеха мълчаливо по разкалян път, в дъжд и мрак, между нивите. Миришеше на мокра земя. Казимир започна да си подсвирква, обаче дъждът намокри устните му и трябваше да престане. Беше толкова тъмно, че ходеха бавно, без да виждат къде ги отвежда всяка следваща стъпка, дали пътят е равен, или на дупки. Беше толкова тихо, че чуваха множествения шепот на дъжда над нивите отляво и отдясно. Изкачваха се. Пред тях се издигна възвишението — по-плътна тъмнина. Стефан спря, за да вдигне нагоре мократа яка на палтото си, и защото му се виеше свят. Когато отново тръгна напред в хладната, шепнеща селска тишина, чу ясен, мек звук

— смях на момиче зад възвишението. На билото пламнаха светлини, искрящи, приветстващи.

— Какво е това? — попита той и спря в разчупената тъмнина. Детски глас извика:

— Ето ги там!

Светлините над тях затанцуваха и заслизаха, заобиколиха ги фенери, лампи, викащи гласове, лица и ръце, осветени от проблясъци в нощта. И още веднъж, съвсем ясно, се разнесе чудният смях.

— Татко не се върна, ти не дойде, така че всички тръгнахме да те посрещаме... Доведе ли приятеля си, къде е?... Хей, Кази, здравей! — Русата глава на Казимир се наведе към друга глава под лъчите на фенер. — Къде е цигулката ти? Не я ли донесе?... Вали така от седмица...

— Оставих я при господин Праспайетс в „Поща и телефон“.

— Да отидем да я вземем. Ще бъде чудесна разходка.

— Аз съм Бендика, ти ли си Стефан? — Тя се разсмя, докато търсеха ръцете си в тъмното, за да се здрависат. Завъртя фенера наоколо и се видя, че беше чернокоса, висока колкото брат си, единствената, която успя да види, преди всички да тръгнат назад по пътя с разговори, смях, с проблясващи лъчи от фенери над пътя, към буренаците встрани или към подгизналото от дъжд небе. Видя ги за момент в бара, когато Казимир взе слонската си цигулка — две момчета, един мъж, стройната Бендика, младата блондинка, която посрещна Казимир с целувка, още едно момиче, още по-младо — видя ги за момент, всички едновременно, и после отново тръгнаха по пътя, а той трябваше да се чуди кое от трите момчета, а не бяха ли и четири, се смееше, преди да се срещнат. Студеният дъжд боцкаше разгорещеното му лице. Мъжът до него, който държеше фенерчето си насочено напред, за да виждат пътя, каза:

— Йоаким Брет...

— Ензими? — попита Стефан пресипнало.

— Да. Каква е твоята област?

— Молекулярна генетика.

— Наистина? Повече от добре. Значи работиш с Метор, нали? Осветли ме, ако обичаш. Четеш ли американските списания?

Разговаряха за генетични спирали половин миля, Брет бе словоохотлив, Стефан — лаконичен, защото още беше замаян и се

ослушваше да чуе смеха. Всички обаче се смееха, нямаше как да е сигурен. Всички за момент притихнаха, само двете момчета изтичаха далече напред и завикаха.

— Ето я къщата — каза стройната Бендика до него и посочи с жълт лъч.

— Тук ли си, Стефан? — извика Казимир някъде в тъмнината. Стефан изръмжа утвърдително. Дразнеше го глупавото веселие, тичането, подвикването и кикотенето, ентусиазираният, въодушевен Брет, жълтите прозорци, които за всички тях бяха дом, но не и за него. Влязоха в къщата и свалиха мокри палта, пръснаха се, умножиха се, отново се събраха около масата във висока сумрачна стая, пронизана от шум и светлини на лампи, за да пият кафе със сладки, донесени от майката на Казимир. Тя ходеше бързо и спокойно под венец от сиви и тъмнокестеняви плитки. С телосложение като виола да гамба, майка на седем деца, тя веднага причисли Стефан към останалите млади хора, които различаваше само по име. Казваха се Валерия, Бендика, Антони, Бруна, Казимир, Йоаким, Пол. Шегуваха се и бъбреха, малкото чернокосо момиче пицеше от смях, русият перчем на Казимир падаше над очите му, двете момчета на единайсет се караха, високият усмихнат мъж взе китара и започна да свири, надвесил нос като клюн на гарван над инструмента. Дясната ръка, с която подръпваше струните, беше саката, деформирана. Всички пяха, с изключение на Стефан, който не знаеше песните, болеше го гърлото, не му се пееше и седеше навъсено сред пеещите. Върна се доктор Аугескар. Стисна ръката на Казимир, приветства го и го засенчи — висок монарх със слабоват, неприличащ на него наследник.

— Къде е приятелят ти? Съжалявам, че не можах да ви посрещна, но имах спешен случай нагоре по пътя. Апендектомия на кухненска маса. Все едно режеш коледната пуйка. Отивай да спиш, Антони. Бендика, дай ми чаша. Йоаким? За теб, Фабър?

Наля червено вино и седна с тях на голямата кръгла маса. Запахна отново. Аугескар предлагаше песните, гласът му водеше останалите — изпълваше стаята. Русата дъщеря флиртуваше с него, малката чернокоска се заливаше от смях, Бендика дразнеше Казимир, Брет пееше любовна песен на шведски. Беше едва единайсет. Доктор Аугескар имаше ясни сиви очи, руси вежди. Стефан срещна погледа му.

— Настинал си?

— Да.

— Тогава бягай в леглото. Диана! Къде ще спи Фабър?

Казимир скочи разкаяно и поведе Стефан на горния етаж през коридори и стаи, които миришеха на сено и дъжд.

— Кога е закуската?

— О, по всяко време. — Казимир никога не знаеше часа на никое събитие. — Лека нощ, Стефан.

Нощта обаче беше тежка, ужасна, през цялото време сакатата ръка на Брет късаше една след друга спираловидни струни с бумтящо чаткане, докато обясняваше: „Ето така се прави с тях напоследък“ и се хилеше. На сутринта Стефан не можа да стане. Огрените от слънцето стени се накланяха над леглото, небето влизаше през прозорците като огромен син балон. Остана в леглото. Прилепи длани до острата си като карфици, болезнена черна коса и изпъшка. Високият златно-сив мъж влезе и му каза с абсолютна увереност:

— Момче, ти наистина си болен.

Прозвуча като балсам. Болен. Беше болен. Стените и небето са били прави.

— Имаш достолепна треска — каза докторът и Стефан се усмихна почти през сълзи, защото се чувстваше достолепен, обгърнат от огромното неутрално внимание на едрия мъж, който беше величествен, сигурен, безпристрастен като слънчевата светлина в небето. Ала в горите, пещерите и малките претъпкани стаи на треската му не достигаше слънчева светлина, а след време — и вода.

Къщата се извисяваше под септемврийското слънце тиха и тъмна.

Вечерта госпожа Аугескар, с прежда, игли и чорап, замръзнал за миг в ръката ѝ, вдигна коронованата си с плитки глава и се вслуша, както се бе вслушвала преди години в първородния си син, Казимир, когато плачеше в люлката си горе.

— Горкото дете — прошепна. Бруна също надигна русата си глава, заслуша се за първи път и чу самотния вик от горите, в които никога не беше ходила. Къщата се издигаше мълчаливо около тях. На следващия ден момчетата играха навън, докато заваля дъжд и се спусна нощта. Казимир отиде в кухнята и застърга на голямата си цигулка със спокойно и съсредоточено лице край блестящата шия на

инструмента и продължи, когато дойдоха другите и насядаха по столовете или се облегнаха на мивката и разговаряха, защото в края на краищата това бяха седем млади хора във ваканция и нямаше как да пазят тишина. Под акомпанимента на гласовете им дълбокият, слаб, пеещ глас на цигулката на Казимир продължаваше без думи, като вик от дълбините на гората. Така че Бруна, внезапно надмогнала търпение и зависимост — не трета дъщеря и четвърто дете, и един от младите хора, — се измъкна и се качи горе, за да види каква е тази тежка болест, тази смъртност.

Не беше като нищо друго. Младият мъж спеше. Лицето му беше бледо, косата чернееше на фона на белите завивки — ясно като печатни думи, но на чужд език.

Слезе долу и каза на майка си, че е надникнала, че той спи спокойно. Вярно, но не беше истината. Горе беше потвърдила, че е готова да научи пътя си през гората. Беше пораснала и сега вече беше способна да умре.

Той беше неин водач — младият мъж, дошъл от дъжда, болен от пневмония. Следобеда на петия ден отново се качи в стаята му. Той лежеше на леглото и се възстановяваше, слаб и доволен, мислеше за една сутрин преди десет години, когато се разхождаше с баща си и дядо си покрай кариерите, беше априлска сутрин и крачеха по суха равнина, обляна от слънчева светлина и покрита със сини цветя. След като минаха покрай кариерите на компанията „Чорин“, изведнъж започнаха да говорят за политика и той разбра, че бяха излезли от града, в пустата равнина, за да казват нещата гласно, така че той да чуе какво говори баща му: „Винаги ще има достатъчно мравки, за да се запълнят мравуняците — мравки работници, мравки войници“. И дядо му, сухият, язвителен, импулсивен човек, прехвърлил седемдесетте, погневен и по-добър от сина си, уязвим колкото тринайсетгодишния си внук: „Излез, Коста, защо не излезеш?“. Това беше само присмех. Никой от двамата не би избягал, не би се махнал. Мъж, той крачеше с мъжете през голата равнина, посиняла от цветя през краткия април. Споделяха с него своя гняв, своето безплодно, безпомощно упорство и краткотрайния син огън на яростта си. Като говореха открито под откритото небе, те му даваха ключа за къщата на мъжеството, мястото, където живееха те и където щеше да живее той, затвора, в който живееха и щяха да живеят. Но те познаваха и други къщи. Той не.

Някога дядо му, Стефан Фабър, сложи ръка на рамото на младия Стефан, докато говореше.

— Какво ще правим със свободата, ако я имаме, Коста? Какво направи с нея Западът? Изяде я. Натъпка я в търбуха си. Голям, чуден търбух, това е Западът. С умна глава отгоре, мъжка глава, с мъжки ум и очи — но останалото е търбух. Не може да говори вече. Седи на масата и яде, яде, измисля машини, за да му носят още храна, още храна. Хвърля по малко храна на черните и жълтите плъхове под масата, за да не гризат стените около него. Той седи там, а ние сме тук, с празни търбуси, пълни само с въздух, въздух и тумори, въздух и гняв. Все още можем да ходим. И така, хванати сме в ярем. В ярема на чужд плуг. Когато надушим храна, режем като магарета и ритаме. Мъже ли сме обаче, Коста? Съмнявам се.

През цялото време дланта му беше върху рамото на момчето, нежна, почти почитателна, защото момчето изобщо не беше виждало наследството си, беше родено в затвор, където нищо не е добро, няма гняв, разбиране или гордост, нищо не върши работа, освен упорството, освен верността. Те остават, казваше тежестта на дланта на стареца върху рамото му. Така че, когато едно русо момиче влезе в стаята, в която той лежеше слаб и доволен, видя го от обляна в слънце, гола априлска равнина, с доверие и поздрав, и този момент нямаше нищо общо с факта, че дядо му беше умрял във влак за депортиране, а баща му беше разстрелян заедно с четиридесет и двама други в равнината край града при репресиите през 1956 г.

— Как се чувстваш? — попита момичето.

— Добре — отговори той.

— Мога ли да ти донеса нещо?

Той поклати глава — същата черно-бяла глава, която беше видяла ясно и неразгадаемо, като гръцки думи на бяла страница, обаче сега очите му бяха отворени и той говореше нейния език. Беше същият глас, който се обаждаше едва чуто от черните гори на треската в съседство със смъртта преди няколко нощи, който сега каза:

— Не помня името ти.

Беше много мил, симпатичен този Стефан Фабър, смутен, задето лежи болен, радостен, че я вижда.

— Аз съм Бруна. След Кази съм. Искаш ли книги? Отегчаваш ли се?

— Да се отегчавам? Не. Нямах представа колко е хубаво да си лежиш и да не правиш нищо. Никога не ми се е случвало. Родителите ви са толкова мили и тази голяма къща, нивите наоколо... Лежа тук и си мисля: Боже, аз ли съм това? Този покой, това пространство, стая само за мен и да не правя нищо?

Тя се засмя и той я позна — тази, която се смееше в дъжда и тъмнината, преди от хълма да се спуснат светлинките. Русата ѝ коса беше разделена по средата и падаше на вълни от двете страни на светлите ѝ гъсти вежди. Очите ѝ бяха с неопределен цвят — неясни, сиво-кафяви или сиви. Сега го чу вътре и през деня — нежния и възторжен смях. „О, красавице, прекрасна горда кобилке, невяргана в хомот, ти изплашено и непокорно мило момиче, заливащо се от смях...“

Искаше да я задържи и затова попита:

— През цялото време ли живееш тук?

И тя отговори:

— Да, през лятото. — Погледна го с неопределените си блеснали очи в сянката на русата коса. — Ти къде израсна?

— В Сфарой Кампе, на север.

— Семейството ти още ли е там?

— Сестра ми живее там.

Още разпитваше за семейства. Вероятно беше много невинна, по-загадъчна и недокосната дори от Казимир, който поставяше своята реалност отвъд досега на каквито и да било ръце и отвъд въпросите за идентичност. Въпреки това, за да я задържи при себе си, каза:

— Лежа тук и си мисля. Само днес мислих повече, отколкото през последните три години.

— За какво мислиш?

— За унгарския благородник. Знаеш ли историята? Онзи, който бил пленен от турците и продаден в робство. Станало през шестнайсети век. Както и да е. Един турчин го купил, впрегнал го в плуг като вол и той орял нивите, гонен с камшик. Най-накрая семейството му успяло да го откупи. Той се прибрал у дома, взел меча си и се върнал на бойното поле. Там пленил турчина, който го бил купил и на когото бил роб. Довел го в имението си. Свалил му веригите, накарал да го изведат навън. Горкият турчин очаквал да види кол, на който ще го побият, или катран, с който ще го залечат и

подпалят, кучета или поне камшик. Нямало обаче нищо такова. Само унгарецът бил там — онзи, когото купил и продал. И унгарецът му казал: „Върви си у дома“.

— И той тръгнал ли си е?

— Не. Останал и станал християнин. Но не заради това мисля за тази история.

— А защо?

— Бих искал да съм благородник — отговори Стефан Фабър и се усмихна. Беше корав, здрав мъж, почти победен, но не и сразен. Усмихна се, в очите му се появи черен блясък. На двайсет и пет, у него нямаше невинност, нямаше увереност, нямаше никаква надежда за печалба. Липсата на тези неща беше черният блясък, студенината в очите му. И все пак лежеше и приемаше каквото му се предложи, дребен мъж, но корав, с тежест, солиден мъж. Момичето погледна силните му, тежки и заоблени ръце върху одеялото, после нагоре, към огрените от слънцето прозорци, помисли си за него като за благородник, помисли за единствения факт, известен й за него от Казимир, който рядко споменаваше факти: че дели една стая под наем в Красной с още петима студенти и че в нея се побират само три легла. Стаята, с три високи прозореца с дръпнати пердета, шумолеше с тишината на септемврийския следобед в провинцията. Някъде далече от нивите долетя глас на момче.

— Няма голям шанс за това в наши дни — каза тя с глух, мек глас и погледна надолу. Не искаше да каже нищо, за първи път бе изцяло посърнала, уморена, останала без нежност или възторг. Той щеше да оздравее, да се върне в града със седмица закъснение при трите легла и петимата съквартиранти, при обувките по пода и ръждата, и космите в умивалника, при учебните зали и лабораториите, после го чакаше работа като санитарен инспектор в държавните ферми на север и североизток, двустаен апартамент в града, близо до държавните леярни, чернокоса жена, която преподава в трети клас по одобрени от държавата учебници, едно дете, два законни аборта и водородната бомба. Наистина ли нямаше изход?

— Много ли си умен?

— Бива ме в работата ми.

— Наука е, нали?

— Биология. Изследвания.

В такъв случай лабораториите щяха да настояват. Апартаментът вероятно щеше да е четиристаен, в предградията на Красной, щеше да има две деца, без аборти, двуседмични отпуски през лятото в планините, след това водородната бомба. Или без водородна бомба. Нямаше особено значение.

— Какво изследваш?

— Определени молекули. Молекулярната структура на живота.

Беше странно — структура на живота. Разбира се, говореше й високомерно. Не можеш да говориш кратко, беше й казал баща й, когато говориш за живота. Значи го биваше да открива молекулярната структура на живота — този приятел, чийто безмълвен вик беше чула едва-едва от затлачени бели дробове, от тъмната близост на надвиснала смърт. Беше извикал, а майка й бе прошепнала: „Горкото дете“, но тъкмо тя бе отвърнала, тя го бе последвала. И сега той я връщаше към живота.

— О... — прехапа устни Бруна, все още с наведена глава. — Не разбирам нищо от тези неща. Аз съм глупава.

— Защо са те нарекли Бруна, щом като си блондинка?

Тя вдигна поглед сепнато, засмя се.

— До десет месеца не съм имала коса.

Погледна го, видя го отново, по дяволите бъдещето, защото всички възможни бъдещи варианти — ръждиви мивки, двуседмични отпуски и бомби или студентско братство, или арфи и часове, бяха безкрайно, потискащо мрачни, цялата радост беше в настоящето и неговото минало, а и цялата истина, и цялата вяроност на света, плътта, сегашният момент — защото бъдещето, както и да го гледаш, съдържа само едно сигурно нещо и то е смъртта. Но моментът й е непредсказуем. Просто не може да се каже какво ще се случи. Дойде Казимир с букет червени и сини цветя и каза:

— Майка иска да знае дали би желал мляко с препечени филийки за вечеря.

— Овесен хляб, овесен хляб — запя Бруна, докато подреждаше стръковете метличина и маковете в чаша с вода. Ядяха овесени питки три пъти на ден, малко пилешко, репи, картофи. Малкият брат Антони отглеждаше марули, майката готвеше, дъщерите метяха голямата къща. Нямаше пшеничено брашно, нямаше говеждо, нямаше мляко, нямаше домашна прислужница, вече нямаше — отпреди Бруна да се роди. Бяха

устроили лагер там, в голямата си къща, живееха като цигани, както казваше майката — дъщеря на професор, родена в средната класа, отраснала и омъжена за човек от средната класа, отказала се от реда, от изобилието и свободното време, без да се оплаква, но без да предава и най-малките знаци на изтънчеността, която е имала привилегията да усвои. И така, Казимир, въпреки цялата си доброта, можеше да се смята за недосегаем. И така, Бруна все още мислеше за себе си като за дошла след Казимир и разпитваше хората за семействата им. И така, Стефан знаеше, че тук е в крепост, при семейство, у дома. Той и Казимир, и Бруна се смееха с глас, когато влезе бащата.

— Вън! — извика доктор Аугескар, застанал героично и непоклатимо на прага, крал слънце или соларен мит.

Синът и дъщерята със смях, като правеха детински знаци на Стефан зад гърба на баща си, излязоха.

— Всичко си има граници — каза Аугескар, докато го преслушваше, а Стефан лежеше виновно усмихнат като дете.

Седмият ден, когато Стефан и Казимир трябваше, да вземат автобуса и да се върнат в Красной, където университетът вече работеше, беше горещ. Последва топъл мрак, отворени прозорци, цялата къща бе отворена за жабешките хорове край реката, за хоровете на щурците край браздите, за югозападния вятър, понесъл аромат на гора през сухите есенни хълмове. Между пердетата, които се издуваха и увисваха отпуснати, горяха шест звезди, толкова ярки на фона на сухото нощно небе, че можеха да ги подпалят. Бруна седеше на пода край леглото на Стефан, Казимир лежеше като огромна купа сено в долния му край, Бендика, чийто съпруг беше заминал за Красной, кърмеше петмесечното си първородно дете на стол край празната камина. Йоаким Брет седеше на перваза с навити ръкави, така че на слабата му ръка се четеше синкав надпис ОА46992, и свиреше на китара акомпанимент на английска песен за лютня:

*Ако е истинска и постоянна,
любовта поражда чудеса,
като скреж през август и гръм през януари.
Тоз, който любима скъпа има
до сетния си час,*

сред всички, дето нявга са живели,
най-достоеен е за завист.

След което, понеже обичаше да пее възхвали и укори за любовта на всички езици, които знаеше и не знаеше, започна да подрънква „Plaisir d'Amour“, но съжали при смяната на тоналността, защото бебето се оригна шумно и предизвика веселие. Казимир го подхвърли високо, а Бендика запротестира кротко:

— Нахранен е, Кази, ще повърне.

— Аз съм ти чичо, аз съм чичо Казимир, джобовите ми са пълни с ментови бонбони и папски индулгенции. Погледни ме, хлапе! Не смееш да повърнеш върху чичо си! Не смееш. Хайде повърни върху леля си.

Бебето гледаше Бруна, без да мигне, и размахваше ръчички. Издутото му копринено коремче се показваше между ризката и пелената. Момичето издържа погледа, без да трепне. „Коя си ти?“ — питаше бебето. „Кое си ти?“ — питаше момичето, без думи, с удивление, докато Стефан наблюдаваше и слаби акорди в тоналност ла плачеха с радост от китарата на Брет между осветената стая и тъмната, суха есенна нощ. Стройната млада майка отнесе бебето в креватчето му. Казимир изгаси светлината. Сега есенната нощ влезе в стаята и гласовете им говореха сред хоровете на щурци и жаби край потоците.

— Много умно от твоя страна, Стефан, да се разболееш — каза Казимир, легнал напъряно в долния край на леглото. Дългите му ръце белееха в тъмното. — Недей да оздравяваш и ще стоим тук цяла зима.

— Цяла година. С години. Поправиха ли цигулката ти?

— О, да. Репетирах Шуберт. *Па-па-пум-пааа*.

— Кога е концертът?

— Някъде през октомври. Има много време. Пум-пум — плувай, плувай, малка пъстървичке, ах! — Дългите бели ръце засвириха неясно на виола от мрак.

— Защо избра виола да гамба, Казимир? — попита гласът на Брет, сред жаби и щурци, през блата и орна земя, откъм прозореца.

— Защото е срамежлив — отговори гласът на Бруна като вятър в полето.

— Защото е враг на постижимото — каза тъмният сух глас на Стефан. Тишина.

— Защото като ученик бях многообещаващ на чело — каза гласът на Казимир — и бях принуден да помисля дали искам да изпълнявам концерта на Дворжак пред аплодираща публика и да стана народен артист или не. Предпочетох да бъда ниското жужене отзад. Пууум-па-пууум. И когато умра, искам да сложите трупа ми в калъфа от цигулката и да го изпратите като експресна пратка, дълбоко замразена, на Пабло Касалс, с етикет „Труп на велик централноевропейски челист“.

Топлият вятър духаше през мрака. Казимир приключи, Бруна и Стефан бяха готови да си замълчат, но Йоаким Брет не беше в състояние. Заговори за човек, който помагал на хората да минават границата. Тук, на югозапад, сега се носеха всякакви слухове за него. Млад мъж, разказа Брет, който бил хвърлен в затвора, избягал, стигнал до Англия, после се върнал. Организирай канал за измъкване и за десет месеца успял да прехвърли повече от сто души, само че вече го надушили и сега тайната полиция била по петите му.

— Дон Кихот? Предател? Герой? — попита Брет.

— Сега се крие на тавана — каза Казимир, а Стефан добави:

— И му е писнало от мляко с препечени филийки.

Избягваха темата и не искаха да съдят — предателството и лоялността за тях бяха нещо непосредствено, не можеха да бъдат претеглени повече, отколкото половин килограм плът, тяхната собствена плът. Само Брет, роден извън затвора, беше възбуден, настоятелен. Превне гъмжал от агенти, продължаваше той, проверявали самоличността ти дори само да купиш вестник.

— По-лесно е да си я татуираш, като теб — обади се Казимир. — Дръпни крака си, Стефан... Тогава си дръпни задника.

— А... моите са немски цифри, стари. Още няколко войни и няма да имам свободна кожа.

— Тогава я смени като змия.

— Не, стигат чак до костта.

— Смени си и костите тогава — предложи Стефан. — Бъди медуза. Бъди амеба. Когато ме забодат с карфица, аз се размножавам. Двама безгръбначни Стефановци, а те си мислят, че имат само един MR 64100282A. А стават четирима, осмина, шестнайсетима, трийсет и

двама, шейсет и четирима, сто двацет и осмина. Щях изцяло да покрива повърхността на планетата, ако няха естествени врагове.

Леглото се разклати, Бруна се разсмя в тъмнината.

— Изсвири английската песен пак, Йоаким — помоли тя.

*Ако е истинска и постоянна,
любовта поражда чудеса...*

— Стефан — каза тя в светлината на следобедното слънце на четиринайсетия ден, както седеше, а Стефан лежеше с глава в скута ѝ на зеления бряг над блатата, южно от къщата. Той отвори очи.

— Трябва ли да тръгваме?

— Не.

Той затвори отново очи.

— Бруна. — Надигна се и седна до нея, погледна я втренчено. — Бруна, боже мой! Ще ми се да не беше девствена.

Тя се разсмя, наблюдаваше го — предпазлива, любопитна, беззащитна.

— Ако само... тук, сега... а трябва да си тръгвам вдругиден!

— Не и под прозорците на кухнята ни — отвърна тя нежно. Къщата беше на трийсетина метра от тях. Той се отпусна до Бруна и зарови глава в свивката на ръката ѝ, отстрани, устните му докосваха меката ѝ кожа. Тя погали косата и тила му.

— Можем ли да се оженим? Искаш ли да се оженим?

— Да, искам да се омъжа за теб, Стефан.

Той полежа още малко, после отново се изправи, този път бавно, и погледна през тръстиките и мудната, огряна от слънцето река към хълмовете и планините отзад.

— Ще защитя степента си догодина.

— Аз ще взема учителския сертификат след година и половина. Двамата мълчаха известно време.

— Мога да напусна училище и да работя. Ще трябва да кандидатстваме за жилище...

Стените на единствената стая под наем с изглед към двор, в който е проснато покрито със сажди пране, се издигнаха около тях неразрушими.

— Добре — каза той. — Но не искам да пропилявам това. — Вдигна очи от огряната от слънцето вода към планините. — Топлият вечерен вятър подухваше наоколо. — Добре. Но, Бруна, разбираш ли...

Че всичко това е ново за мен, че никога досега не съм се будил сутрин в стая с високи прозорци и не съм чувал свършената тишина, никога не съм се разхождал из полетата в ясна октомврийска сутрин, никога не съм седял на маса с чудесни, смеещи се братя и сестри, никога не съм разговарял в ранна вечер с момиче, което ме обича, винаги съм знаел, че порядъкът, покоят, нежността трябва да съществуват, но не съм се надявал да ги видя с очите си, да не говорим да ги притежавам. И вдругиден трябва да се върна. Не, тя не разбираше. Тя беше само тишината на провинцията, благословената тъмнина, яркият поток, вятърът, хълмовете, хладната къща. Всичко това беше нейно и беше тя. Не можеше да разбере. Обаче прие него, странника в дъждовната нощ, който щеше да я унищожи. Каза тихо:

— Мисля, че си струва, Стефан, струва си.

— Да. Ще вземем заем. Ще просим, ще грабим, ще крадем. Един ден ще стана голям учен, да знаеш. Ще създам живот в епруетка. След слаба кариера в началото Фабър постига световна известност. Ще ходим на конгреси във Виена. В Париж. По дяволите живота в епруетка! Ще направя нещо по-добро. Ще те направя бременна след пет минути, о, красива моя, смееш се, нали? Ще ти покажа, кобилке моя, ти малка моя рибке, скъпа моя...

Там, под прозорците на къщата и в подножието на планините, все още облени в слънчева светлина, докато момчетата играеха тенис и крещяха отзад, тя лежеше мека, руса, натежала в ръцете му, под неговото тегло, абсолютно чиста, и плът, и дух, една чиста воля — да му позволи да влезе, да му позволи да влезе.

Не сега, не тук. Желанието му беше смесено и упорито. Претърколи се настрани на тревата, с лице към небето, с черен отблясък в очите, вперени в небето. Тя седна и сложи ръка върху неговата. Покоят никога не я бе напускал. Когато той се изправи, тя го погледна, както бе погледнала бебето на Бендика — с нетрепващ поглед, с осмислено признание. Нямаше похвала за него, резерви или оценки. Ето го. Това е той.

— Ще живеем оскъдно, Бруна. Оскъдно и в недоимък.

— Очаквам да е така — отвърна тя, докато го наблюдаваше.

Той стана и изтупа стръкчетата трева от панталоните си.

— Обичам Бруна! — изкрещя и вдигна ръка. И откъм огрените склонове отвъд крайречните блата, където се надигаше здрачът, долетя кратък, неясен звук — не нейното име, не неговият глас.

— Виждаш ли? — попита той, изправен над нея, усмихнат. — Дори отеква. Ставай, слънцето залязва. Нали не искаш пак да се разболея от пневмония?

Тя протегна ръка, той я хвана и ѝ помогна да стане.

— Ще ти бъда много верен, Бруна — каза. Не беше висок и когато стояха един до друг, тя не го гледаше отдолу, а право напред, на височината на очите. — Това мога да ти дам — добави. — Това е всичко, което мога да ти дам. Може и да ти омръзне.

Очите ѝ, сиво-кафяви, неопределени, го наблюдаваха внимателно. Той вдигна мълчаливо ръка, за да докосне за момент, съдържано и с нежност, разделената по средата руса коса. Върнаха се обратно в къщата покрай тенис корта, където Казимир, от едната страна на мрежата, и двете момчета — от другата, замахваха, пропускаха, скачаха и крещяха. Под дъбовете седеше Брет и репетираше песен с китарата си.

— На какъв език е тази? — попита Бруна, застанала като светлина в сянката, безкрайно щастлива. Брет наклони глава, за да отговори, отпуснал деформираната си дясна ръка над струните.

— Гръцки. Взех я от една книга. Текстът гласи: „О, млади влюбени, които минавате под моя прозорец, не виждате ли, че вали?“.

Тя се засмя с глас и застана до Стефан, който се бе обърнал към корта, за да гледа как тримата бягат и заемат позиции в надигащите се сенки, как от време на време топката се издига на нивото на златната светлина.

На следващия ден отидоха с Казимир пеша до Превне, за да си купят билети, защото той искаше да види седмичния пазар там. Казимир обичаше пазари и панаири, тържища, глъчта на хората, които купуват и продават, количките с бели и червени репи, кошовите със стари обувки, планините шарени памучни платове, купчините покрито със син цвят сирене, миризмата на лук, свежа лавандула, пот, прах. Пътят, който беше дълъг в нощта, когато пристигнаха, сега беше кратък в топлата сутрин.

— Още търсят онзи, който измъква хората живи, така каза Брет — подхвърли Казимир. Висок, крехък, спокоен, той крачеше отпуснато до приятеля си, слънцето огряваше голата му глава.

— С Бруна искаме да се оженим — каза Стефан.

— Наистина?

— Да.

Казимир се поколеба за момент, забави дългокраката си походка, после продължи с ръце в джобовете. Постепенно на лицето му се появи усмивка.

— Сериозно?

— Да.

Казимир спря, извади дясната ръка от джоба си и стисна ръката на Стефан.

— Много добре — каза. — Чудесно. Ето това е нещо истинско — добави и продължи с ръце в джобовете. Стефан погледна дългото му, спокойно младо лице.

— Това е абсолютно — добави Казимир. — Това е истинско.

След малко каза:

— Това бие Шуберт.

— Основният проблем е да намерим къде да живеем, разбира се, но бих могъл да взема заем за начало. Метор все още ме иска за проекта — целта е да се оженим веднага, ако родителите ти нямат нищо против, разбира се.

Казимир слушаше с удивление тези възможности и обстоятелства, потвърждаващи основния факт, както наблюдаваше с удивление купувачи и продавачи, обувки и репи, колички и кошове на пазара панаир, които потвърждаваха нуждата на човек от храна и общуване.

— Ще се получи — каза. — Ще намерите място.

— Сигурен съм — кимна Стефан без капка съмнение. Взе камък, подхвърли го нагоре, хвана го и го запрати през слънчевата светлина надалеч, към браздите вляво.

— Ако знаеше колко щастлив съм, Казимир...

Приятелят му отговори:

— Имам някаква представа. Хайде да си стиснем ръцете пак. — Спряха и си стиснаха ръцете.

— Защо не дойдеш да живееш при нас, а, Кази?

— Добре, вземи ми сгъваемо легло.

Вече влизаха в градчето. Камион в цвят как пълзеше по главната улица на Превне между изпоцапани от мухи магазини и стари къщи с нарисувани гирлянди, отдавна избелели. Над покривите се издигаха високи жълти хълмове. Пазарният площад под липите беше прашен и облян в слънце — няколко коша, няколко сергии и колички, мъж без нос продаваше захарни фигурки, три кучета боязливо следваха бяла кучка, стари жени с черни забрадки, стари мъже с черни жилетки, дългнестият съдържател на бар „Поща и телефон“, облегал се на прага, плюеше, двама дебели мъже се караха тихо за пакет цигари.

— Беше друго нещо — каза Казимир. — Когато бях малък. Имаше много сирене от Портачейка, планини зеленчуци. Всички идваха заради тях.

Шляеха се между сергиите, доволни, осъзнали братството. Стефан искаше да купи на Бруна нещо, каквото и да е, забрадка например. Имаше връхни дрехи без копчета, с цвят на кал, напукани обувки.

— Купи й зелка — посъветва го Казимир и Стефан купи голяма червена зелка. После отидоха в бар „Поща и телефон“, за да си купят билетите за Айснар.

— Два билета за Айснар, господин Праспайетс.

— Пак на работа, а?

— Да.

До тезгяха приближиха трима мъже — двама от страната на Казимир, един от страната на Стефан. Показаха документите си.

— Фабър, Стефан, адрес: ул. „Томе“ 136, Красной, студент, MR 64100282A, Аугескар, Казимир, адрес: ул. „Сорден“ 4, Красной, студент, MR 80104944A. По каква работа сте в Айснар?

— Ще вземем влака за Красной.

Мъжете се върнаха при масата.

— Тук са по цял ден, от десет дни — промърмори съдържателят с предпазлив шепот. — Убиват ми бизнеса. Трябват още сто кронера, господин Казимир. Да не опитваш да ме излъжеш?

Двама от мъжете, един набит и един слаб, с армейски кобур под якето, отново застанаха до тях. Усмивнатият съдържател изгуби образ като телевизор, на който е щракнато копчето. Видя как агентите

претърсват джобовете на младите мъже и опипват нагоре и надолу телата им. Когато отново се върнаха на масата си, съдържателят върна мълчаливо рестото на Казимир. Двамата излязоха, без да говорят. Казимир спря и се загледа в златните липи, в златната светлина, която огряваше прахоляка, където трите кучета продължаваха да подтичват унизени и нетърпеливи след бялата кучка, дебела домакиня се кикотеше с кискащ се старец, две момчета се гонеха между количките, магаре стоеше с увиснала глава и помръдваше едно ухо.

— Е, добре — каза Стефан. Казимир мълчеше. — Размножих се на две. Хайде, Кази.

Двамата тръгнаха бавно.

— Добре — съгласи се Казимир и малко се съвзе.

— Това няма нищо общо — каза Стефан. — Наистина ли съдържателят на бара се казва Праспайетс?

— Евандер Праспайетс. Брат му управлява местната винарна, Белизариус Праспайетс. — Стефан се ухили, Казимир се усмихна някак смътно. Бяха в края на пазара и се канеха да прекосят една улица.

— По дяволите, забравих зелката в бара! — възкликна Стефан, обърна се и видя някакви мъже да тичат между количките и сергиите. Чу се силно пукане. Казимир посегна към рамото на Стефан, не успя да го улови и остана на място с разперени ръце, в гърлото му заседна кашлица, някакъв хрипкав звук. Разпери ръце още по-широко и падна назад, просна се в краката на приятеля си, с отворени очи, с отворена, пълна с кръв уста. Стефан остана на място. Огледа се. Падна на колене до Казимир, който не го погледна. След това го дръпнаха и го хванаха за ръцете. Около него се струпаха мъже, единият размахваше лист хартия и крещеше:

— Това е той, предателят! Ето какво се случва с предателите! Това са фалшивите документи! Той е.

Стефан опита да отиде при Казимир, но го задържаха. Видя мъжки гърбове, куче, зачервено женско лице, втренчено в тях отзад, под златните дървета. Помисли си, че му помагат да стои прав, защото коленете му се огъваха, но го накараха да се обърне и го поведоха, а той опита да се отскубне с вик: „Казимир!“.

Лежеше по очи на легло, което не беше леглото в стаята с високите прозорци в къщата на Аугескар. Знаеше, че не е, но

продължаваше да мисли за него, чуваше виковете на момчетата на тенис корта. После разбра, че е в стаята в Красной и че съквартирантите му спят, и остана на място още дълго въпреки жестокото главоболие. Накрая стана и се огледа — стени от чамови дъски, решетка на вратата, каменен под, осеян с фасове и смърдящ на засъхнала урина. Донесе му закуска набитият от бар „Поща и телефон“, без да обели дума. Под ноктите и на двете ръце имаше чамови трески и му отне дълго време да ги извади.

На третия ден дойде друг надзирател — дебел тип с тъмна челюст, който смърдеше на пот и лук като пазара под липите.

— В кой град съм?

— В Превне.

Надзирателят заключи решетката, предложи му цигара между железата, подаде запалена клечка кибрит.

— Мъртъв ли е приятелят ми? Защо го застреляха?

— Този, когото търсеха, им избяга — отговори надзирателят. — Имаш ли нужда от нещо? Утре ще те пуснат.

— Убиха ли го?

Надзирателят изсумтя утвърдително и си отиде. След малко през решетката в краката на Стефан, както седеше на нара, паднаха наполовина пълен пакет цигари и кибрит. На следващия ден го освободиха. Не видя никого, освен надзирателя с тъмната челюст, който го отведе до изхода на селския арест. Беше на главната улица на Превне, на половин пресечка от пазара. Залезът беше приключил, беше студено, небето над липите, над покривите, над хълмовете беше ясно и тъмно.

Билетът за Айснар все още беше в джоба му. Отиде бавно и внимателно до пазара, прекоси го и под тъмните дървета отиде до бар „Поща и телефон“. Нямаше спрял автобус. Стефан нямаше представа кога минават. Прегърбен, отиде и седна на една от трите маси, разтреперан от студ. След малко от задната стаичка излезе съдържателят.

— Кога е следващият автобус? — Не можеше да си спомни името на този човек — Праспетс? Пряспетс? Нещо такова.

— За Айснар е в осем и двацет сутринта — отговори съдържателят.

— А за Портачейка? — попита Стефан след малко.

— Местният за Портачейка е в десет.

— Тази вечер?

— Десет тази вечер.

— Можеш ли да смениш този с билет за Портачейка?

Подаде билета за Айснар. Съдържателят го взе и каза:

— Почакай, ще проверя.

Отново отиде отзад. Стефан пригответи монети за чаша кафе и зачака свит. Според будилника с бял циферблат на бара часът беше седем и десет. В седем и половина, когато влязоха трима местни за побира, той се премести възможно най-назад, до масата за билиард и седна там с лице към стената, като се обръщаше само за да види колко часа показва будилникът. Още трепереше и му беше толкова студено, че отпусна глава на ръцете си и затвори очи. Бруна го повика:

— Стефан?

Седна на масата при него. Косата ѝ изглеждаше бяла като памук около лицето. Той само вдигна очи, все още опрял лакти на масата, после пак погледна надолу.

— Господин Праспайетс ни се обади. Къде отиваш?

Той не отговори.

— Те ли ти казаха да заминеш от града?

Той поклати глава.

— Просто те пуснаха? Виж, донесох ти палтото. Ето. Сигурно ти е студено. Ела у дома.

Тя стана, а той се надигна. Взе палтото си от нея и каза:

— Не мога.

— Защо?

— Опасно е за вас. Бездруго не мога да го понеса.

— Не можеш да понесеш нас? Хайде стига. Искam да се махна оттук. Утре ще пътуваме с колата за Красной и те чакаме. Идвай, Стефан.

Той се надигна и я последва вън. Вече беше нощ. Прекосиха улицата и тръгнаха по пътя извън селото. Бруна държеше фенерче и лъчът осветяваше напред. Улови го за ръката. Вървяха мълчаливо. Наоколо имаше притъмнели поля, звезди.

— Знаеш ли какво направиха със?...

— Откарали са го с камиона, така ни казаха.

— Не разбирам... След като всички в селото знаят кой е...

Долови как Бруна свива рамене. Продължиха да крачат. Пътят отново беше дълъг, както първата вечер, когато той и Казимир пристигнаха, без светлина. Наближиха хълма, иззад който се бяха появили фенерите, смехът и виковете навсякъде около тях в дъжда.

— По-бързо, Стефан — подкани го момичето до него боязливо.
— Премръзнал си.

Скоро се наложи да спре — отскубна се от нея и отиде край пътя, за да намери нещо, дърво или ограда, на което да се подпре, докато престане да плаче. Обаче нямаше. Стоеше там, в тъмнината, тя беше до него. Накрая се обърна и продължиха напред заедно. В неравния светъл кръг на фенерчето ѝ камъните и бурените изглеждаха бели. Когато стигнаха билото на хълма, тя обяви със същата боязливост и упоритост:

— Казах на майка, че искаме да се оженим. Когато научихме, че са те арестували там, ѝ казах. Не на татко. Не още. Това... Нямаше да го понесе, нямаше да издържи. С мама няма проблеми и ѝ казах. Бих искала да се оженим много скоро, ако и ти искаш, Стефан.

Той крачеше край нея мълчаливо.

— Добре — каза накрая. — Няма смисъл да се отказваме, нали?

Светлините на къщата пред тях бяха жълти през дърветата. Над тях бяха звездите, няколко облака се носеха по небето.

— Няма никакъв смисъл.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.